

7. Βύργερ, "Λεονώρα", στον τόμο: Λορέντζος Μαβίλης, *Τα Έργα*, Αλεξάνδρεια, εκδ. του λογ. περ. *Γράμματα*, 1915, σσ. 93-99.

Σχόλιο

Το "Εξωτικό" παραλλάσσει το ρομαντικό μοτίβο του νεκρού καβαλάρη που πορεύεται μέσα στη νύχτα συνοδεύοντας έναν ζωντανό. Την αρχετυπική μορφή του μοτίβου αυτού διασώζει η ελληνική παραλογή "Του νεκρού αδερφού" καθώς και η "Λεονώρα" του Bürger που παραθέτουμε εδώ. Τα δύο τελευταία κείμενα πραγματεύονται, ειδικότερα, τον μύθο του βρυκόλακα καβαλάρη, γιου ή εραστή, που σηκώνεται από τον τάφο ύστερα από τον θρήνο της μάνας ή της ερωμένης.

Κείμενο*

Μέσ' απ' ονειράτα βαρυά 'ς της χαραυγής την ώρα
Τινάχτηκ' η Λεονώρα:
"Μ' αρνήθηκες ή πέθανες; Αχ! πόσο θε ν' αργήσεις,
Γουλιέλμε, να γυρίσεις;"
Στην Πράγα, εκεί που πολεμούν τ' ασκέρια τ' αντρειωμένα
Του Φρειδερίκου, αυτός
Πήγε κι' αν βγήκε ζωντανός
Δεν το 'γραψε εις κανένα.

Αφίν' η αυτοκράτορισα κι' βασιληάς αφίνει
Τον πόλεμο, και ειρήνη
Συμφώνησαν κ' εμάλαξαν την άπονη ψυχή τους
Και την παληάν οργήν τους.
Και κάθε ασκέρι γύριζε 'ς το σπίτι με τραγούδια,
Με τύμπανα και αχούς,
Κ' είχε στολίδια ροδαμούς
Πράσινους και λουλούδια.

Και εις κάθε δρόμο και στρατί πολλοί, πολλοί, πηγαίαν
Και τους συναπανταίαν
Κατά τους ήχους της χαράς γέροντες, νειοι, σπουδάζουν,
Μάνναις, παιδιά, φωνάζουν
"Ευλογημένος ο Θεός!" "Καλώς μας ήλθες!" κρένει
Η νύφη 'ς το γαμπρό
Δίχως φιλί, χαιρετισμό,
Μόν' η Λεονώρα μένει.

'Σ τ' ασκέρι όλο γυρεύοντας απ' άκρη 'ς άκρη πάει,
Γι' αυτόν πολυερωτάει

Αλλ' είδησι κανένας τους να δώση δεν εμπορεί,
Κανένας, εις την κόρη,
Κι' αφ' ου τ' ασκέρια πέρασαν, ανέσπ' αυτή τα μαύρα
Μαλλιά και κατά γης
Ριγμένη εσύρθη, 'ς της οργής
Μανίζοντας τη λαύρα.

Η μάννα τρέχει απάνου της να την παρηγορήση·
"Θεός να σ' ελεήση!
Αγαπητό κοράσι μου, τι τόσο σε σπαράζει;"
Και τη σφιχταγκαλιάζει.
"Αχ! μάννα, ο κόσμος ας χαθή, τώρα ό,τι εχάθη, εχάθη·
Όλ' ας γενούν σωρός!
Ανέσπλαγχος είν' ο Θεός
Αλλοιά μου, τι έχω πάθη!"

"Βοήθα, Θεέ μου, βοήθα μας, τα τέκνα σου σπλαγχνίσου!
Κοπέλλα μου, δεήσου!
Ό,τι έκαμ' ο έσπλαγχνος Θεός καλά είναι καμωμένο,
Παιδί μου αγαπημένο."
"Αχ! μάννα, μάταιος λογισμός! 'Σ εμένα σωτηρία
Δεν ήλθε από Θεού,
Η δέησες πήγαν του κακού!
Πλεια δεν ταις έχω χρεία."

"Ο παντοδύναμος Θεός τα τέκνα του βοηθάει
Και δεν τα παρατάει,
Τ' άγια μυστήρια, τ' άχραντα δεν τη σβύνουν,
Τη φλόγα που αγροικώ·
Τ' άχραντα, όχι, 'ς το νεκρό
Ζωή δεν ξαναδίνουν."

"Άκου! Αν, παιδί μ', ο άπιστος εκεί 'ς την ξένη χώρα
Εσέν' αρνήθη τώρα;
Κι' αν άλλαξε την πίστι του για να εμπορέση πάλι
Να πάρη εκεί μιαν άλλη;
Θα μετανοιώσει, κόρη μου! Τη δολερή καρδιά του
'Αφισ' την να χαθή!
Όταν πεθάνη, θα καή

Από την απιστία του."

"Αυτό που εχάθη, μάννα μου, για πάντα είναι χαμένο!
Δεν το ξαναλαβαίνω!
Αχ! να μην είχα γεννηθή! Το μόνον όφελός μου
Θε νά 'ναι ο θάνατός μου!
Σβυσθήτε, μάτια μου, ζωή, για πάντα 'ς τ' άγρια βάθη
Βυθίσου της νυχτός,
Ανέσπλαγχνος είν' ο Θεός
Αλλοιά μου, τι έχω πάθη!"

"Θεέ, μη συνερίζεσαι το δύστυχο παιδί Σου!
Βοήθα μας! Ελεήσου!
Μη της τα γράψης κρίματα! το χεΐλι τι προφέρει
Η θλιβερή δεν ξέρει,
Στοχάσου την Παράδεισο, κόρη ακριβή, τη θλίψη
Λησμόνησε της γης!
Νυμφίος, όχι, της ψυχής
Κει πάνω δε θα λείψη."

"Τι είναι η μακαριότητα, μάννα, της Παραδείσου,
Και η φλόγες της Αβύσσου;
Με το Γουλιέλμο είναι η ζωή γλυκειά Παράδεισός μου,
Αλλού είναι κολασμός μου!
Σβυσθήτε, μάτια μου, και συ, σβύσου φριχτά, ζωή μου!
'Σ τη γη, 'ς τον ουρανό,
Τη μακαριότητ' αψηφώ
Δίχως αυτόν μαζί μου!"

Τέτοια φριχτή 'χε μέσα της ανάψη απελπισία
'Σ ταις φρέναις, 'ς την καρδιά
Να κατακρίνη του Θεού την Πρόνοι' αποκοτούσε
Κι' άκοπα ερραθυμούσε,
Στηθοκοπιώνταν άκαρδα κ' ετίναζε τα χέρια
Με μάνητα θυμού
Ως που 'ς το θόλο τ' ουρανού
Ανέβηκαν τ' αστέρια.

Και άκου, άκου, απ'έξω! Τραπ, τραπ, τραπ, τραπ, σαν άλογο
αντηχάει,
Που ταις οπλαίς χτυπάει
Και καβαλλάρης πέζευε με βρόντημ' από τ' άτι
Κοντά 'ς το σκαλοπάτι.
Κι' αγροίκ', αγροίκα, το χαλκά της θύρας πώς σημαίνει
Γκλιν, γκλιν! Σιγά, σιγά
Να! Μια φωνή μέσα περνά,
Που τέτοια λόγια κρένει

"Μόνο προς τα μεσάνυχτα έχουμ' εμείς ζακόνι
Καθείς μας να σελόνη
Φτάνω μακρυάθε, απ' τη Βοημιά, και βούλομαι, ψυχή μου,
Να πάρω εσέ μαζί μου."
"Γουλιέλμε, άκου 'ς τον πάλιουρα το σφύριγμα του ανέμου
Έμπα, έμπα, μέσα ευθύς!
'Σ τον κόρφο μου να ζεσταθής
Αχ! έλα, ποθητέ μου!"

"Ο αγέρας μες τον πάλιουρα, κόρη, ας φυσομανάη,
'Αφισ' τον να βογγάη!
Να μείνω εδώ δεν εμπορώ το φτερνιστήρι τρίζει,
Κι ο μαύρος μου σκαλίζει.
Γλήγορα ντύσου, πέταξε πίσω μου απάνω 'ς τ' άτι,
Και σήμερα εκατό
Μίλια σε πάω μακρυά 'πό δω
'Σ το νυφικό κρεββάτι."-

"Τόσο μακρυά θέλεις να πας μ' εμέ σήμερ' ακόμα
'Σ του γάμου μας το στρώμα;
Και δεν ακούς το σήμαντρο, που ένδεκα βαράει,
Αράδα πώς βοάει;"
"Μεις και οι νεκροί πάμε γοργά. Για ιδές τι ωραίο φεγγάρι!
Σήμερ', αγαπητή,
Με στοίχημα σε φέρνω εκεί
'Σ το νυφικό κλινάρι."

"Για πες μου, πες, αγάπη μου, πού έχεις το κονάκι;
Πού, πώς το κρεββατάκι;"

"Μακρυνά!... μ' έξι σανίδια μεγάλα κι' άλλα δύο
Μικρά!... ήσυχο, κρύο!..."
"Είν' εκεί τόπος και για με;" "Για σένα και για μένα.
Ντύσου και ρίξου ευθύς!
Τους καλεσμένους 'κει θαυρής,
Που καρτερούν για σένα."

Η αγαπημένη λυγερή μ' ασπούδα ευθύς εντύθη
Και 'ς τα καπούλια εχύθη
Ωσάν τα κρίνα κάτασπρα τα δυο της χέρι' απλώνει
Και αγκαλιαστά τον ζώνει
Κ' εμπρός, εμπρός, φεύγουν, χωπ, χωπ! ο περασμός βροντάει,
Κ' εκεί που πιλαλούν,
Τ' άτι και αυτοί λεχομανούν,
Χώμα, φωτιά, ξεσπάει.

Πώς όλα εφεύγαν γύρω τους δεξιά, ζερβιά μεριά τους
Εμπρός 'ς τα βλέμματά τους!
Πώς ετρίζαν η γέφυραις, πώς φεύγαν τα λιβάδια,
Οι κάμποι και τα σιάδια!
"Ζήτω! Οι νεκροί τρέχουν γοργά! πώς λάμπει το φεγγάρι!
Σκιάζεσαι τους νεκρούς;"
"Όχι, όχι!... Αλλ' άφησ' τους νεκρούς!
Σου το ζητώ για χάρι."

Άκου κοράκων σάλαγος και ψάλσιμο αντηχάει!
Κουδούνισμα βογγάει!
Λαλούν καμπάναις! νεκρικά ψάλλουν "Βαθυά 'ς το χώμα
Ας θάψουμε το σώμα!"
Και μ' ένα νεκροκρέββατο λείψανο ιδού! πλησιάζει
Το ψάλσιμον πολύ,
Με των καρλάκων τη φωνή,
Που ηγά 'ς τους βάλτους, 'μοιάζει.

"Έπειτ' απ' τα μεσάνυχτα θάψετ' εσείς το σώμα
Με μυρολόι 'ς το χώμα!
Τώρα τη νύφη μου τη νειά 'ς το σπίτι παίρνω' ελάτε!
Έσ το γάμο μας τρεχάτε!
Κόπιασε, ψάλτη, με πολλούς για να καλοναρχίσης

Με ψάλσιμο βραχνό!
Έλα, παπά, πριν πάμε οι δυο
'Σ την κλίνη, να ευλογήσης!"

Σιγούν καμπάναις... ψάλσιμο...! το νεκρικό κρεββάτι
Εχάθηκε τρεχάτοι
Του καβαλλάρη τη φωνή μόλις αυτοί γροικήσαν,
Κατόπι τους χουμήσαν.
Και πάντα εμπρός, εμπρός, χωπ, χωπ! ο περασμός βροντάει,
Κ' εκεί που πιλαλούν,
Τ' άτι και αυτοί λεχομαχούν,
Χώμα, φωτιά, ξεσπάει.

Δεξιά, ζερβιά, φράχτες, βουνά και δάση, πώς περνούσαν,
Τι γλήγορα επετούσαν!
Δεξιά, ζερβιά, ζερβιά, δεξιά, χώραις, χωριά, πηγαίαν,
Σαν αστραπαίς διαβαίαν!
"Ζήτω! Οι νεκροί τρέχουν γοργά! πώς λάμπει το φεγγάρι!
Σκιάζεσαι τους νεκρούς;"
"Ήσυχους άφησ' τους νεκρούς,
Σου το ζητώ για χάρι!"

Και 'ς το βασανιστήριο, 'δες! πώς του τροχού τ' αξόνι
Χορεύοντας το ζώνει
Αέρινη στοιχειολογία, που φεγγαροφωτίζεται
Και μόλις ξεχωρίζεται.
"Αι! σεις! ακολουθάτε μας! κατόπι μας τρεχάτε!
Του γάμου το χορό,
Άμα 'ς την κλίνη πάμε οι δυο,
Να μας χορέψτ' ελάτε!"

Κι' όλο το πλήθος, χους, χους, χους! κατόπι του όλο πάει,
Με θόρυβο πηδάει,
Ωσάν τα φύλλα τα ξερά, σαν ρούφουλας περάση
Ανάμεσα 'ς τα δάση.
Κ' εμπρός, εμπρός φεύγουν, χωπ! χωπ! ο περασμός βροντάει
Κ' εκεί που πιλαλούν,
Τ' άτι και αυτοί λεχομανούν,
Χώμα, φωτιά, ξεσπάει.

Πώς όλ' η φύσι γύρω τους φεγγαροφωτισμένη
Πετώντας πώς διαβαίνει!
Τα ύψη επάνω πώς πετούν των ουρανών τα αιθέρια,
Μαζή μ' όλα τ' αστέρια!
"Ζήτω! Οι νεκροί τρέχουν γοργά! πώς λάμπει το φεγγάρι!
Σκιάζεσαι τους νεκρούς;"
"Ωιμέναν! 'Αφησ' τους νεκρούς!
Σου το ζητώ για χάρη!"

"Μαύρε! λαλεί, μου κάζεται, ο πετεινός... κ' η ώρα
Θε να περάση τώρα...
Σαν της αυγής μυρίζομαι, μαύρε, τ' αέρι... χύσου,
Γοργά, γοργά! γκρεμίσου!
Ο δρόμος μας ετέλειωσε κ' η κλίν' είν' ανοιγμένη,
Η κλίν' η νυφική!
Γλήγορα τρέχουν οι νεκροί!
Είμαστε και φτασμένοι."

Με σιδερένια κάγκελα ψηλή θύρ' αγναντεύει,
Κ' εκεί καβαλλικεύει
Μ' ορμήν ακράτητη βιτσιά 'ς τα μάνταλα χτυπάει,
Κι' όλα μαζή τα σπάει.
Πετιώνται τα θυρόφυλλα και 'ς τα μνημούρια 'κείνοι
Ανάμεσα περνούν·
'Σ το φως οι τάφοι ασπρολογούν
Που το φεγγάρι χύνει.

Και τήρα εκεί! για τήρα εκεί! Τι φριχτό θάμμα εγίνη
Με μιας την ώρα εκείνη!
Του καβαλλάρ' η αρματωσιά, σαν ίσχνα χαλασμένη,
Πέφτει κομματιασμένη.
Γυμνό καύκαλο εγίνηκεν η κεφαλή του όλη,
Σκέλεθρο το κορμί
Δρεπάνι 'ς τό 'να του κρατεί
Και 'ς τ' άλλο μαντζαρόλι.

Ψηλά τα πόδια σήκονε τ' άλογο, εν ω φυσούσε,
Και σπίθας επετούσε·

Και χούι! ξάφνου από κάτω της 'ς της γης τα μαύρα βάθη
Εβούλιαξε κ' εχάθη.
Ούρλιασμ' ακούεται από ψηλά, μέσα 'ς το λάκκο ηχάει
Κλάψιμο από βαθιά,
Και της Λεονώρας η καρδιά
'Σ τα λούστια σπαρταράει.

Και να! 'ς το φως του φεγγαριού εχόρευαν τριγύρω
'Σ ένα μεγάλο γύρο,
Ουρλιάζοντας εχόρευαν αντάμα οι βρυκολάκοι
Μ' αυτό το τραγουδάκι
"Με το Θεό μη ραθυμάς! κι' αν την καρδιά ραΐση
Η θλίψη, υπομονή!
Το σώμα χάνεις την ψυχή
Θεός ας ελεήση!"

***ΣΗΜ. ΤΩΝ ΕΓΔ.**

Επρωτοτυπώθηκε στον "Έσπερο" της Λειψίας 1/13 Δεκ. 1885, με σφάλματα όμως τυπογραφικά, που διορθώθηκαν στο ξανατύπωμα στην εφημερίδα "Ρήγας ο Φεραίος" 10 Ιαν. 1886.

<http://www.komvos.edu.gr/diaglossiki/MetafrasmeniPoisi.htm> (29/10/15)